

Nаша Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po naradnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via S. Francesco N.º 4, piano I*

Godina VII.

U Trstu 16. Maja 1876.

Broj 10.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. svibnja 1876.

Danas se otvorile u Pešti austro-ugarske Delegacije. Ali to je najneznatiji događaj u ovo petnaest danah. Kamo više znamenitije jest to, da su se početkom tek. mjeseca već kada tada sporazumili i pogodili medju sobom naši i ugarski ministri glede novčanih odnošajah, kojih će se drugih deset godina imat držati ova i ona polovica Carstva. Naši su dakako u nečem popustili, kako smo mi uvijek predviđjali, al ipak nisu u svem. Zato je sad u Ugarskoj velika huka na tu novu nagodbu tako, da ministar Tisza nedostizhe odgovoriti na sve upite, kojimi mu u parlamentu dosadjuju magjarski nezadovoljnici. Za sada jest najvažnije, da Magjari neće imati svoje Banke.

Druga krupna navost jest ta, da ministar Andrassy boravi već četiri dana u Berlinu, kamo je bio pozvan, da se dogavara s Bismarkom i Gorčakovim o istočnih stvarih i o budućoj sreći naše tamo braće. Ovim je dogovorom stupila ta stvar u svoju četvrtu mienu, uračunav amo naime jesenašnje dogovore konsulah, onda zimušnje Andrassyjeve polakšice, a naposljedku Rodičevo poslanstvo, sve same skušnje i poskušnje, koje nisu uspjele. Al i ovo, što će se sad u Berlinu zaključiti, kao da neće biti povolji i prama težnjam Andrassyevim; jer je stvar očita, da se počela i Njemačka zauzimati za bolju budućnost istočnih Slavenah, pa makar i samo da ugodi Rusiji. Nego nevalja se odmah uspjehu nadati, jer njemačka i ruska politika jest ovaj put u tom poslu prevejana tako, da će sliediti još mnogi drugi dogovori, dokle se stvar svršil. Toj politici kao da stoji najviše do toga, da sviet uvidi, da se Turska sama ruši i razsiple, a ona da se neprenagli. Pa kako budu stvari same sobom dozrievale, sad naprinjer pobjedom Kršćanah, sad hjesnilom Turakah, sad posredovanjem Srbije i Crnegore, a sad ustankom Bugarah: tako će se sazivati novi dogovori, stavljati Turskoj novi zahtjevi, ulivati Kršćanom nove nade i bodriti Europa o sretna i konačnu riešenju toli zapletena i zastarelu pitanja, kao što je istočno.

A toj politici kao da ide već sada sve na ruku, jer u svoj Europi neima naroda, do cigloga jednoga, koji nije za Kršćane, a proti Turkom. S druge strane Turska se svaki dan sve više sramoti. Baš su se imala sastati u Berlinu rečena tri ministra, kad su Turci u Solunu ubili dva evropejska konsula, naime njemačkoga i franceskoga, jer su htjeli da preprieče prisilno poturčenje neke našinke, djevojke Bugarkinje. Taj je događaj ogorčio svako plemenito srce. Odiše, pred samimi dogovori, posljednjih danah prošlog mjeseca, Hercegovački su junaci tako pobili Turke, da jih je na bojuom polju ostalo tri, a po crnogorskih viestih, osam hiljadah, što mrtvih što ranjenih. Otkad se bije onaj sveti boj, to je bila do sada najveća bitka. Isto takve viesti dolaze iz Bosne, gdje su na pravoslavni Jurjev dan na više mjestih zajedno počeli okršaji izmedju Kršćanah i Turakah, a malom iznimkom naši su do sada bili svagdje dobitnici. A i sami Turci našega plemena pristaju uz uztaše, otkad su im kršćena braća obećala u navlašnom javnom proglasu, da oni nemisle dirati u njihovu tursku vjeru, nego da hoće da protjeraju iz domovine strane azijatske čopovre, što su nekada zaslužjili i zarobili jedne i druge.

Naposljedku dolaze pouzdane viesti takodjer iz Bugarske, da se na više mjestih digao i onaj mnogobrojni i uztrajni narod, pak se predvidja, da će za koji mjesec danah biti sva Turska u jednom jedinom plamenu. Mi bi se mogli prevariti, al u ovaj čas stoje stvari tako, kako smo jih evo razložili.

Turci i njihova vjera.

Sviet se već kada tada osvjedočio, da s Turci neima obstanka, a tomu da je uzrok jedino njihova kriva vjera. Turčin bi i učinio što od njega traže, da se održi i nadalje u Europi, ali nesmije od svoje krive vjere, koja mu nikako nedopusća, dati Kršćanu one

pravice, koje i sebi. On će propasti, a neće popustiti, jer kad bi popustio, prestao bi biti pravovjernim Turčinom. Toga radi Kršćanom nepreostaje drugo, nego il prognati Turke što prije iz Europe, il jim i nadalje pokorno robovati, kao i do sada. Tu neima druge pomoći, pa radile evropejske države što jih valja, da pomire izmedju sebe krst i nekrt. Med Turci i Kršćani nemože i neće nikad doći do mira il sloge!

Dočim evo tako stvari stoje, neće bit s gorega reći koju o turskoj vjeri, o kojoj se dandanas obično mnogo zbori, a malo tko znađe, što jest i kakva jest.

Početnik turske vjere jest Muhamed, najveći varalica i svetogrđnik, što je ikad živio na zemlji; jer se mrzko služio svetim imenom božjim, da prevari i zavede prost i neuk sviet. Muhamed se rodio u arapskom gradu Meki god. 570. Arapska iliti Arabija, ako tko nezna, jest pokrajina u Aziji, niže Svete Zemlje prama pódnevu, medju Crvenim Morom, riekom Eufratom i persijskim zaljevom. Otac mu je bio krivobožac, zvao se Abdalah, iz plemena Korešitah, a mati židovkikna, imenom Amina, iz kuće Zaritah. Jedinac sin, izgubi oca, kad mu je bilo dva mjeseca, a mater u šestoj godini svoje dobe. O njegovoj se mladosti nezna drugo, nego da je bio ubog, da je vojevao proti neprijateljem svojega plemena, onda trgnjuć kojecim, da je mnogo putovao i prieko granicah svoje domovine. Za svojim bi poslom više puta osvanuo u Bosri, Jerosolimu, Damasku i ostalih gradovih Sirije i Svete Zemlje. U tih svojih putih obćio je mnogo ga Kršćani i Židovi, pa buduće bistrá uma, dodje do spoznavanja, da je krivobožstvo, u kojem je čamilo njegovo pleme, neumnost i ludorija; ali mjesto da otvori srce Bogu, koji ga je tražio, te prihvati njegovo spasiteljno objavljenje, stade mudrovati, kako bi na svoju ruku a u njegovo sveto ime osnovao nekakvu novu vjeru. Najbrže da mu trgovina nije mnogo nosila, jer se najmio za slugu kod neke Kadige, bogate udovice, koja ga najposlje i uzela za muža, kad je bilo njemu dvaest i pet, a njoj četrdeset godinah. Pokrpivši se tom neudanom ženitbom, svaki bi dan sve više izlazio na glas u svojem rodnom mjestu, koje mu je zavidilo lahko stečeno bogatstvo i neku naravsku uzvišenost i veličanstvenost u govoru, hodu i držanju.

Otdad bi imao priliku upoznati se bolje s kršćanskom vjerom u svojoj vlastitoj kući, jer je Kadiga bila kršćanka, dapače imala i rođjaka svećenika. Ali to bijahu žalibože Nestorijejci, to jest Kršćani, koji su po krivovjereu bivšem carigradskom biskupu Nestoriju držali, da su u Spasitelja svieta uz dvie naravi i dvie osobnosti, naime božanska i čovječanska, ne pako jedna jedina i to božanska, kako je uvijek učila i uči prava kršćanska vjera. Otdud mu dakle nije moglo sinuti svjetlo istine, i kad bi ga bio tražio drugom čudi srca i duše, kao što nije. Dapače kao da ga je dosmutilo i ukriepilo u svojoj nakani, da se nametne svietu za samozvanog proroka i božjeg poslanika, otkad je na svoje oči gledao, kako se s jedne strane Kršćani prepiru medju sobom radi raznih članakah vjere, a s druge Židovi pru s Kršćani i radi samog dočaća Mesije iliti obećanoga Pomozanika božjega. Što on htijaše na svaki način, jest, da izkorení krivobožstvo te uvede širom svieta jednu jedinu vjeru, makar i mačem u ruci; samo nije još znao, koga da prevari, Židove naime, proglašivši se Mesijom, ili pak Kršćane, izjavivši se tobože Duhom svetim. Zaduben u te misli, svake bi se godine zavukao u nekakvu pećinu te tu po cio mjesec danah samotovao i razmišljao, što će i kako će.

I tako praboravi petnaest godinah, kad na jedan put u četrdesetoj god. svojeg zamišljenog vieka (g. 610) odluči, okaniti se i oćina krivobožstva i materina židovstva i ženina kršćanstva te uzpostaviti, kako veljaše, vjeru oca Abrama, od kojega da je poteklo po Ismaelu, sinu Agarinu, njegovo pleme, pa i on sám. Njegov prvi čin poslje te odluke bijaše taj, što riknu kao biesan lav: *Dole svalkom drugom vjerom, koja obćtoji il je obćtojalá ikad dotle na zemlji!* Kakva je ta vjera? Kakvu je mogao izmisliti strastan i zanešen čovjek, koji nije imao pred očima drugo nego s jedne strane silu i prevaru, a s druge slićpoću i pokvarenost čovječanske naravi. Ali to ćemo poslje vidjeti, a sad da vidimo, kako je izveo taj svoj griešni čin, koji ga je crno ovjekovječio.

Poznavajuć ponešto sv. Pismo staroga i novoga Zavjeta, Muhamed htjede da oponosi događaje, kojimi se bila poslužila milostiva providnost božja, da zasadi, utvrdi i razprostrani na zemlji pravu vjeru. Uzlaže dakle, da mu se prikazao anđeo Gabriel te zapovjedio, neka nastoji povratiti narod čovječanski k Bogu, koji ga je izabrao svojim poslanikom i prorokom. Tu mu je laž prva uzvjerovala lahkovierna žena Kadiga i njezin rođak neuki nestorijevac svećenik Varka, onda bratučed mu Ali, dječak od dvanaest godina, rob mu Sajd i starac Abu-Bakr, jedan između dvanaest Mekljangskih starešina, čovjek štovan i čuven, prvi koji je među svojim prijateljima u Meki novačio narod u tu novu vjeru, u Muhamedovo naime božje poslanstvo. I tako se počelo malo po malo mucati u Meki o Muhamedu, o proroku, o anđelu Gabrielu i o nekakvom nepoznatom Bogu, koji hoće da se obore stari mekljanski bogovi iliti balvani, pa da unapred boguje i gospodari on sám, a Mekljani da se samo njemu mole i klanjaju. Ali to nije išlo onako lakko, kako je Muhamed s prva mislio, da hoće. Dapače, koliko ga dotle njegovo pleme ljubilo i štvalo, toliko ga stalo odtad mrziti i gledati poprieko radi novotarijah, u kojih su Mekljani nazirali veliku škodnu za sebe i svoj grad. Valja bo znati, da se častio u Meki, u bramnu zvanu *Kaba*, nekak kamen, o kojem se pričalo, da je u stara vremena doletio s neba; pa da bi iz sve Arapske dolazili krivobožci, da tu mole svoje balvane, što su bili nastavljeni okolo hrama njih prieko tristo na broju, jer je svako pleme imalo svojega. Ti slijepi pobožnjaci donosili bi Kabi i svojim balvanom silne žrtve i darove tako, da su kod toga mnogi Mekljani veoma s lahka živili, a naime žrečko pleme *Koreiševaca*.

Što je onog kamena, o kojem se pripoviedalo da je pao s neba, to je sasvim naravska stvar, pa se već više puta dogodilo i hoće. Kako dokazuju uđeni ljudi, to su komadi razsutih i raztepenih svjetovah, što lete po neizmierznom prostoru svemira, dokle pri-tegnuti nenaletu i padu koje na sunce, koje na zemlju, koje na mjesec, koje amo koje tamo. Ali reci to neznabožcem, pa da vidiš, kako će te debelo gledati. Taj se kamen časti i danas u Meki, jer je i Muhamed vjerovao u njegov čudnesni postanak, pa kad je kasnije osvojio Meku i pretvorio Kaba u *drāmiju* iliti hram svoje vjere, proglasi ga najvećom svetinjom *Mosleminah*, to jest pravovjernih častiteljah božjih.

(Sliedit će.)

Dopisi.

Slavno Uredništvo!

Harnim srcem prama Nj. c. k. Veličanstvu, molim to slavno Uredništvo, neka izvoli štampati slijedeće pismo, što je u ime prednapomenuta Veličanstva od c. k. Kapitanata voloskoga stiglo na ovo Predsjedništvo „Bratovštine Hrvatskih ljudi u Istri.“

U Kastvu dne 12. Svibnja 1876.

E. Jelušić, tajnik.

Častnomu društvu „Hrvatskih ljudi“

u Kastvu.

Nj. Veličanstvo, Presvjetli Cesar, je društvu „Hrvatskih ljudi“ u Kastvu izvolio darovati, kao podporu za namene društva, svotu od tristo forinti.

Prošnja društva za dopušćenje, da bi Nj. cesarska Visost, Prejasi Carević, na se uzeo protektorat tog društva, nije bila uslišana.

C. K. Kotarski Kapitanat

Volosko 7. maja 1876.

Petris v. r.

O Suncu.

(Dalje)

Ne treba nam odveć jaka staklo, samo neka je sgodno za posmatranje sunca obojadisano, pa na površini sunca opazimo neka vrlo svetla i neka dosta tamna mesta. I svetla i tamna ta mesta nalaze se od prilike oko sredine sunca i nazivamo ih sunčanim pegama. Žute pege, to su vrlo jako usijana mesta — buktinje sunčeve, sive pege te istom dogorevaju, a crne su izgoreli delovi sunca našeg. Ne vide se sve te pege u svako doba na suncu, jedan put se vidi tma božja tamnih, jedan put opet mnogo svetlih mestah. Za vreme od 11 godina opažaju se pege u svako doba i u najmanjem i u najvišem svom broju. I ako stoji, da ta tamnija mesta na suncu slabiju svetlost i toplotu puštaju, ipak je teško dokazati, da li te pege mogu da uplivišu na to, kakvo će kod nas kad vreme biti. Iz toga pak, što se opazilo, da se pege, koje se duže vreme daju na suncu gledati, miču od istoka zapadu, pouzdano se zaključilo, da se sunce samo oko sebe za 25 danah, 5 sati, i 37 minuta jedan put okrene i neprestano okreće. I to se još zna, da se pege što bliže sredini, to brže okreću, što su bliže krajevima, to su sve svetlije.

Kakva je upravo priroda u našeg sunca, o tome naučenjaci razno sude. Jedni drže da je sunce po sebi tamno telo, a' je okruženo sa tri svetla tavana ili pojasa, kao što je od prilike naša zemlja opasana vazduhom. Prvi tavan kao da je manje svetao, on osvetljuje samo sunce. Drugi je najsvetliji: od njega svetlost na sve strane. Treći je pojas slabe, blede svetlosti, koja dopire čak do putovah drugih zvezdah. Najbolje se daje opaziti večerom u februaru, marču i aprilu, a u zoru septembra i oktobra meseca. Drugi tvrde, da je sunce gazovita masa, koja prolazi tek sada one oblike, koje je naša zemlja na pr. već davno prošla. Gdekad se podigne po čitav oblak pare, koja leti, a ni se dole čudimo čudnom micanju sunčanih pegah. Kakvoća svetlosti sunčeve, opaženi sastavni delovi mase sunčeve govore nam, da je tako. Uvek je bila mila zabava uobraženja čovekovog razmišljati o raznih nebeskim telesima, kao i o tome, nema li može biti i tamo ljudi, života itd. Pa po tome kad se zna da je snaga težine na suncu mnogo jača, nego na zemlji, da tamo tela padaju brzinom taneta iz topa opaljenog, onda i to znamo, da naša dva kilograma tamo od prilike 100 k. g. važe, onda možemo misliti kako bi se teško čovek sa naše zemlje po suncu kretao, nogu bi jedva digao, a

PODLISTAK.

VIRGINIJA

Groznokaz od Alfieri-a

Prevadjia J. B. HALUBLJAN.

Prizor drugi.

VIRGINIJA, NUMITORIJA, MARKO, Rohovi

MARKO.

Ova,

Dà, ova jeste. Kući mojoj, robi, Valja, da se povede, ona j' moje, Kò vi, robče.

NUMITORIJA.

Što slušam?.. a ti, tko si, Te zoveš robinjom rimljanku ženu?

MARKO.

Zna ti se prevara, nu prazna j'; zaman Izbaviti ju tražis. Kéi ti nikad, Nikad slobodna bila nije. Rimljan Sam i ja: zakone poznam rimske, Štujem i držim, s njih mi moć na moje.

VIRGINIJA.

Ja robinja? ja tvoja?

NUMITORIJA.

Ne kóí moja?

Pa ti, nesramna lažo, da si rimski Gradjanin! Po riečih i gnjusnih djelih Tvojih nasilnika rob si i krvnik Od svih najgorji. Neka ti, al pamti, Nepokvareno pučko da smo pleme; Vlastelu griješnu svak' ovdje da ide Zločin i prevara, kò njih pristalec: Još pamti, da Virginij joj jest otac; A ja, ja njegova žena; te za Rim. Da šad u boju pod oružjem stoji;... I da jest kadar snizit drzost tvoju...

MARKO.

I on podmetnutu kércu, od teba Prevaren; tvojim da djetetom drži: A nit je kad znao, niti zna, kradom Kak si mu tudje podhitila čedo. Čut ćeš, uztreba li, dokaze moje. Moja sad s menom robinja nek ide. Laža ja nisam, Virginija s' nebojim: Mírna me štiti sva zakona svetost.

VIRGINIJA.

Zar li te, má, zgubit mogu? a s tobom Otea si vojna i slobodu istu?

NUMITORIJA.

Rim i bogovi znadu: kóí j' ovo moja.

MARKO.

Zaman se kuneš; man me grdiš. Udilj Sluge nek slijedi moje; neće l' milom, Hoće lje silom. Tebi pak pred sudom Nepodmitnim, uzhljedneš li, sam gotov Ovaj opravdat čin.

NUMITORIJA.

Ele, na slabe

Vojuješ žene; dà u tom si junak; Al pazi dobro, hoćeš li uspieti. Nezgodno s' mjesto nepošten' obrò Djelu; neznaš li rimska da su ovo Tnala. Prodji se dakle toga; puk će Sav na naš ustati vapaj; a dievu Nedužnu hiljade će branit rukuh.

VIRGINIJA.

Ma i nebudi nikog, da me brani, Posjeći me nò robinjom povesti Trebat će vam prè, krvopije kleti. Hrabra dà zastalno sam ja kéi otea: Rimsko ja čitim u prsima srce; Drugo bi imala, posve drugako, Da sam rod robskog roda, kò ti, robe.

kad bi je spustao bila bi opasnost to da će je razmrskati, telo koje bi on u vis bacio, jedva bi mu preko glave prešlo.

Pa i kad bi vazduh i sve drugo kao u nas bilo, ipak naše biljke nebi mogle visoko rasti, već bi po zemlji puzale jer bi ih ona pregrdna snaga težine zemlji vukla. Samo grdosije i divovi mogli bi tamo kuće i u obće na kakav posao raditi, s toga zaključujemo, da organski stvorovi, ako ih možda na suncu imade, ne mogu ni nalik biti organizmu na zemlji.

(Sledit će).

Koji su znaci dobre krave muzare ?

Sastavio Nikola Vežić, gospodarski činovnik.

Prijatelju poljodjelče! Scienim, da i sam znadeš, da je dobra krava muzara pri gospodarstvu neizrečivo blago; jer ne samo što od nje (krave) dobivaš gnoj, telad itd., nego i mnogoj sirotinji obstanak izdašno podpomaže.

Ta, za Boga, što bi siromak poljodjelac — a da krave nema?! S toga ti evo dakle prijatelju navadjam iz dosta priličnog izkustva svojstva iliti znakove dobre krave muzare, polag kojih možeš lahko razpoznati valjanu (dobru) muzaru od nevaljane.

Dakle svojstva dobre krave muzare jesu sljedeća: 1. Krava muzara treba da ima vid ženski i da ne izgleda kao bik; 2. Ilep stas, rebra da su jako dugačka, trbuh da je dubok i viseći; 3. prosek tiela neka ne bude okrugao, nu više dugoljast, sapi neka su široki i u razmjeru od prednjeg dela slabiji; 4. glava da je malena i dugoljasta, vrat tanak, a maramica (podušnjica) poširoka; 5. uši tanke, providne i sa kratkom dlakom obrasle; 6. oči neka su velike a pogled smieran i takodjer da su uvijek vesele; 7. nozdruve uzane; 8. da ima blistajuće rogove, i da su maleni i tanki; 9. rep da je dugačak i tanak; 10. koža treba da je mekana i jedra tako, da dlaka na istoj jeste fina i mekana; 11. vimo veliko i obješeno, nježne kože (ne mesnato), zatim sise da su debele tako, kao i mlečno žile po trbuhu; 12. čudi mora biti krotke i mirne. Napokon što se starosti tiče, najbolje su krave muzare od 3 1/2 — 10 godina.

Ovim znakovom odgovara ponajviše pasmina Holandezka, jer se i za ciele u sadanje doba smatra kao najbolja muzara između svih evropskih govedah.

Pribić, mjeseca svibaja 1876.

Neukû Nauka.

Kašalj.

Ne bi čovjek verovao, koliko od kašlja pomogne vezana preko nosa i usta marama (rubac) i uz to trvenje (tarsenje) cijelog tela osobito ledjah i grudih ostrijom krpom. Povezom onom spreči se uvlačenje onako presna oštra i hladna zraka, koji je i uzrok kašlju, i koji uz ljuto i kiselo jedo i piće, uz burmut i duhan, neprestano kašalj pozledjuje. Tko će dakle da se što pre toga običnog kašlja izbavi, neka mu je prvo: istrti se po cijelom telu suhom oštrom

krpom, da povrti kožu na njen rad, isparivanje, čemu pomogne i tople kupatilo; pa neka to učini više puta ako je kašalj tvrdoglaviji; a osim toga, neka se za onaj mah ostavi svaka ljuta i kisela jela i pića, kao duhana i burmuta, i neka odmah poveže usta i nos maramom, ali, da je ne skida ni u sobi sedeći, ni noću u postelji ležeći i spavajući jer baš u tome i jeste odlakšanje, da presan žrak ne dodja na onaj pozledjen nos i vredljivo grlo i dušnik.

Glas naroda.

ŠVAŠTA PONEŠTO.

Za što naš narod trpi toliko? Na ovo pitanje odgovara neka narodna slavenska priča evo ovako:

Kad je pravedni Bog snovratio Sotonu s neba, ta se, padši na zemlju, razleti na sto i sto komadah, a griehna joj se uda kojekud po njoj raztruse. Glava joj pade među Magjare, otdud magjarska oholost, nadutost i rogobornost; srce među Talijane, otdud su se među njimi, naime u prošla vremena, događala tolika ubojstva, izdajstva i osvete; trbuh među Niemce, otdud njemačka poždrljivost i nezasiťljivost; ruke među Turke, otdud turska grabežljivost, razsipnost i krviprolitje; noge među Francuze, otdud francuska zanešenost za plesom i skakanjem; rep među Španjolce, otdud španjolska prevrtljivost i nestalnost. Imala pak Sotona kod sebe i nekakva tablu iliti dasku, na kojoj bi bilježila i zapisivala svjetske prekršaje, i gle ta prokleta tabla je pala baš među Slavene, otdud slavenski trpež i muka, jer moraju da čine pokoru za svega svieta grieha i opačine!

Liepo je to naš narod izmislio, da izpriča sám sebe, ali bi već jednom imao spoznati, da svemu njegovu zlu nije kriv nitko drugi, nego on sám.

**

Zakonita doba ženitbe u raznih evropskih državah. „Il Giornale dei Tribunali“ donosi ove prazanimive podatke o zakonitoj dobi ženitbe u različitim evropskih državah, što ih inozemni zastupnici englezke vlade sabraše po odluci sabora: U Austriji najmanja je doba glede oba spola 14 godina, a nije li navršena, ženitba ne valja. U Ugarskoj, gdje su ženitbeni zakoni bitno udešeni prava crkvenim načelom, mužkić katoličke vjere mogu se vjenčati u 14. navršenoj godini a žene u 12. Pravoslavna crkva drži se istog pravila. Protestanti ne vjenčaju se prije 18 god a žene im prije 15. Židovi u cislattanskoj potvrđeni su građanskomu zakonu, no u Ugarskoj nema nikakve steege glede doba kad se mogu vjenčati — U Rusiji je ta doba čovjeku 18 a ženam 15 god. — U Turskoj nema obćenitog zakona o tome. — U Italiji mužkićem je najmanja doba 18 a ženam 15 god. — U Pruskoj zakon 1872. ustanovio je mužkomu spolu 18 a ženskomu 14 god., i neda se ovomu pravilu iznimke. — U Francuzkoj zakonita je doba 18 i dotično 15, ali zakonik pripušta oprostah. Pod staroj monarkiji mužkić mogahu se vjenčati od 14 a žene od 12 god., kao n Atini i u starom Rimu. — Belgijski zakonik slaže se predjašnjim, ustanoviv dobu 18 i 15 god. i prave oprostah — U Grčkoj čovjeku je prosto vjenčati se od 14 a ženi od 12 god., dočim u Jonskih otocih ne mogu prije 16 i dotično 14. — U Španjolskoj zakon je

MARKO.

Robsku ćeš čud u rođenih nabrzo
Poprimit okovih: jednim ćeš mahom
Promienit život, sudbinu i govor.
Nu praznim ljeti prepيرانjem vrijeme;
Ajđmo...

MUMITORIJA.

S njom valja da me odvedete

VIRGINIJA.

O mati, sile nij', da me od tebe
Otrgne.

MARKO.

Zaman. — Neka se razluči,
Od ote krive matere nek otme
Utekla robinja meja.

VIRGINIJA.

O amo,

Hrabri Rimljani, milosti li u vas...

MUMITORIJA.

Marsovi veleđušni sinei, ova,
Kuju ja na majčine stišćem grudi,
Slobodna, kô i yi, rimljanka s' rodi:
Zar da ju silom bezbožnici ovi
Otmu? Na vaše oči? Usried Rima?
Vječnih bogovah pred svetimi hrami?

Prizor treći.

IČILIJ, NUMITORIJA, VIRGINIJA,
MARKO, Puk.

IČILIJ.

Što je ta buka? ta vika? o Bože,
Virgjinija!... što vidim? njoj...

VIRGINIJA.

Ah! amo...

NUMITORIJA.

Nebesa te šalju, žuri se, teci:
U pogibi ti zaručnica strašnoj.

VIRGINIJA.

Tebi me oteše, majci i sebi.
Ovaj me robinjom nazva.

IČILIJ.

Moguće!

O huljo, junačka to li ti djela?
Zar ti se laglje na sudištu borit
Nego li bojnom na polju? o robe
Od svakog roba najgori, ti ovu
Robinjom zoveš djevojku?

MARKO.

Navikô

Ičilij svadjam, da u vječnih smutnjah
Odgojen, svadje da, o kojih živiš,

Ponoviš, ove se jedine sada

Izlike hvataš. Nu dok Rimom vlada,
U prkos tebi, vlast zakona sveta,
Tebe ja da se bojim? Robće moje
Ova j' ću, to velim; i komu uztrieba,
Dokazat ću. A ni ti, niti kolko
Jih ovdje sada sličnih tebi biesni,
Sudeci ste moji.

IČILIJ.

Ičilij, sa šakom,

Što drže s' njime, branitelji strašni
Ovdje nedužnosti stoje. --- Čuj moj glas,
Puče rimski. Ja koji dosad vjerom
Krenuo nisam; koj poštenja nigdar
Izdao ni prodao nisam; koji
Pučkim se poreklom a blažim srcem
Ponosim; slušaj, govorim bo tebi,
Nedužna ova i slobodna djeva
Kéi je Virgjinjeva... Na ovo ime
Kô gorite, već vidim, žarkim gnjevom.
Virgjinij se za vas bori u vojni:
Ali nut kobnih vremena; u Rimu
Izložena j' medjutime sramoti
I nasilju kéi njegova. Pa od kog?..
Napred der napred, Marko... Šta? ti drkćeš?..

(Sledit će)

1870. odredio zakonitu dobu 14 i 12 god. — To isto biva i u Portugaliji, gdje mololjetnici jednoga i drugog spola moraju suviše da dobiju prije roditeljsku ili rodbinsku dozvolu. — U Saskoj zakonita je doba 18 i botično 16. — U Rumunskoj 18 i 16. — U Švajcarskoj ženitbeni zakon donosi mnogo razlika glede dobe. Neki srezovi dopuštaju ženitbu u 20. i dotično 17. god. a neki u 14. i 12. Roditeljska je dozvola potrebna do 25 god. u Urijskom, Šjafnskom, Appenzelskom i Genevskom srezu.

Dug svegā svieta. Pred dvima godinama vas kolik dug svieta mogao se računati oko 4,200,000,000 -lirah sterlinah ili 150 milijardah franakah. Evo pako koliko se je umnožio dvih zadnjih godinah.

	dug g. 1873	748,000,000	dug g. 1875	900,000,000
Francuzka		790,000,000	"	780,000,000
Inglezka		433,000,000	"	440,000,000
Sjedinjene države		360,000,000	"	390,000,000
Italija		261,000,000	"	375,000,000
Španjolska		306,000,000	"	350,000,000
Austro-Ugarska		355,000,000	"	340,000,000
Rusija		208,000,000	"	200,000,000
Njemačka		124,000,000	"	135,000,000
Turčija		108,000,000	"	130,000,000
Indija				
Dug g. 1873	3,693,000,000		dug g. 1875	4,040,000,000
Francuzka	povećao	152,000,000	umanjio	—
Inglezka	"	—	"	10,000,000
Sjedinjene države	"	7,000,000	"	—
Španjolska	"	114,000,000	"	—
Austro-Ugarska	"	44,000,000	"	—
Rusija	"	—	"	15,000,000
Njemačka	"	—	"	8,000,000
Turčija	"	11,000,000	"	—
Indija	"	22,000,000	"	—
Povećalo	380,000,000		umanjilo	33,000,000

Napomenutih 10 država ukupno ima duga prieko 4 milijardah, a u ove ga dvie godine povećahu sa 10 po 100. Nijedna druga država na svietu neima duga više od 100 milijunah lirah ster. Drugih 10 većih država, koje imaju najviše duga jesu: Brasil 82 milij. lirah ster., Olandezka 80 milij., Misir (Egipat) 75 milij., Portugezka 69 milij., Meksik 63 milij., Australske naselbine 46 milij., Peru 37 milij., Belgija 36 milij., Ugarska 32 milij., Kanada 30 milij., što sve ukupno iznosi 550 milij. lirah ster. Dvadeset najvećih dugovah na svietu iznose dakle 4,590,000,000 lirah ster. Pa ako se ovomu dodaje jošte 160,000,000 lirah sterlinah drugih manjih dugovah, onda vas kolik dug svieta bit će 4,750,000,000 lirah sterlinah.

Književne viesti.

* Ilustrovani bečki list „Srbadija“ razdao je svojim predplatnikom ovogodišnju obećanu im nagradu: „Vodje bosanske i hercegovačke u srbskom ustanku 1875 god.“ Slika je vrlo velika i baš umjetnički izradjena, a zaista bi naresila svaku čitaoničku dvoranu. Stoji 2 for. i može se dobiti kod svakog knjižara.

Crkvene viesti iz tršćansko-koparske Biskupije.

Presvjetli i Prečastni gospod Biskup danas pohadja kano-nično Tomajsku župu te dieli tamo svetotajstvo svete berme; sutra će to isto obavljati u Sežani, dočim je u prošlu nedjelju i ponedjeljak obavljao na Občini. — Na 1. t. m. je bio instaliran u biskupskoj Kapeli novi Prošt koparskoga Kaptola Franjo Petronio. — Ivan Legat, bivši duh. pomoćnik kod star. sv. Antuna, zamjenjuje preč. g. kateheta Ferd. Staudachera na ovdašnjoj e. k. višoj gimnaziji njemačkoj. — Ivan Toman, njemački propovjednik kod nov. sv. Antuna, bi imenovan župnikom u Černučah u ljubljanskoj

biskupiji, pa je zato otvoren natječaj za mjesto nasljednika mu, njemačkoga propovjednika. — Josip Zahotnik duh. pomoćnik u Servuli je imenovan župe upraviteljem kod sv. Antona blizu Kopra. — Ivan Mahnič, kapelan u Plaviji ide za dnhov. pomoćnika u Servulu, a kapelan u Pregari, Antun Zajdela za kapelana u Barku. Plavija i Pregara ostanu za sada bez svćenika. Preminu u Gospodinu Matej Decolle, duh. pomoćnik kod stolne crkve sv. Jušta, u 66. godini svoje dobe. Bio je svećenik 36 godinab. Bog ga pomiluj! — Josip Artico, duhov. pomoćnikom sustolne crkve u Kopru, dojde na mjesto gori spomenutoga pokojnika k. sv. Juštu, — Nikola Martina postade duhov. pomoćnikom sustolne crkve u Kopru.

Različite viesti.

* Njegova Visost Carević Rudolf doći će naskoro u Trst i nastaniti se za nekoliko vremena u Kaštelu Miramar.

* Nevreme. Zima, dažd, vihar, vlaga, oblak, što i ovdje u Trstu sdržoma traju već evo celihi petnaest danah, zadaju svietu veliku brigu radi ljetine, kojoj je ovo vrieme u nevreme neizmierno naškodilo.

* Franjo Krežma, mladi hrvatski umjetnik, i ovaj je put zanio Tršćane svojim čudotvornim gudalom tako, da neima o njemu nego jedan te jedan glas — izvrstan, nedostizan! Gđjegod dajo koncerte, sve se lomi, da ga čuje i vidi. Sinoć je gudio u prostorijah ovdašnje „Slavjanske Čitaonice“, pa ako ikad, to se sinoć svaki od nas ponosio tom dikom našega naroda!

* Ženitba, ubojstvo i tamnica. U Sovinjaku u Istri, neki Vivoda, čovjek u 66. godini, oženi se prošlog mjeseca sa svojom netjakinom, koja je bila udova. Radi toga, po grdoj navadi nekih selah, sabraše se ljudi u večor pred njegovom kućom, da mu čine mačju muziku. Al nije mnogo postojalo, Vivoda ustane, sgrabi pušku i upali ju na slipeo međ ljude, tako da je jedan ostao odmah mrtav, a 4 ranjena. Ubojicu uhvate ndilj žandarmi i odvedu u tamnicu. Mi žalimo neizmierno taj nesrećni događaj, pa ujedno nemožemo da neizjavimo, da bi već bilo vrieme, da se oblasti o tom postaraju, a uplivniji ljudi, da podučie nagovaraju puk, da već jednoč zapusti te i druge tim slične i grde navade, radi kojih se evo takve nesreće događaju.

* Ruska vlada odredila je, da se u Crnom moru oboruža 31 ratna ladja. Sve ove ladje bjehu ondje sagradjene poslie god. 1870. pošto bi naime ukinute naredbe glede Crnog Mora. Bit će na njih 311 častnikah ili ti oficirah i 3,200 mornarah.

* Broj pribjeglih Kršćanah iz Bosne i Hercegovine na dalmatinsko zemljišće dosiže 29,413.

* Na bečkom Svončilišću bilo je prošloga zimskoga polu-ljetja 3804 slušateljah. Med ovimi bilo je 163 bogoslovacah, 1730 pravnikah, 906 medicinarah, 1010 filozofah. Iz tuđih država bilo jih je: iz Prusije 15, Bavarke 4, Saksonske 4, Badenske 2, He-sije 2, Švajcarske 13, Belgije 2, Nizozemske 1, Italije 28, Grčke 7, Turske 10, Rusije 22, Srbije 15, Rumunije 50, Sirnuje 5, In-glezke 5, Amerike 9, Azije 3.

* Iz čovjeka izvadjene vilice. Pred dvie godine neki mladić u Parizu od obiestne šale zaticao je u usta vilice (piran) te mu nekako utekoše niz grlo o želudac. Lječniči se zauzeše, kako bi mladića oslobodili, i doisto onomadne podje jim za rukom nakon puna dva sata operacije izvaditi mu je iz želudca. Bolesnik je za operacije pao nekoliko pnta u nesviet i krv mu je navrla, al ipak se je veoma odvažno držao i sva je nada da će živiti.

* Magjari i rieč božja. U Bajmaku, bunjevačkom selu u Ugarskoj, stupi na propoviedalnicu kapelan J. G. te stane propovjedati rieč božju u magjarskom jeziku paku, koji nezna nego hrvatski. Taj magjarski kapelan je najbrže mislio: prije magjarenje, a onda Bog i njegova rieč. Ali se i domislio u onaj čas, da su prošla apustolska vremena, jer da nije brže bolje pobjegao iz crkve, Bog zna što bi mu se bilo dogodilo! I kod nas u Istri ima po koje gnjezdašće, gdje se hrvatskomu paku drži blagoslov i ostale večerne pobožnosti u talijanskom jeziku, i to najbrže ne za to, da mu omile Bog i molitva.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1 — 15 Maja 1876.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Caraki dukati (cokini)	5.61	5.60	5.61	5.61½	5.61	5.62	—	5.62	5.62	5.63	5.63½	5.63	5.63	—	—	—
Napoleoni	9.52	9.53	9.55	9.56	9.57	9.54	—	9.53	9.53	9.54	9.54	9.53	9.54	—	—	—
Lire Inglezke	11.91	11.93	11.96	11.97	11.98	11.96	—	11.96	11.95	11.96	11.98	11.99	11.98	—	—	—
Srebro prid (aggio)	104.25	103.75	103.65	103.65	103.60	103.25	—	103. —	102.85	102.85	102.85	103.25	103.25	—	—	—

A. Karabaić Vlastnik.

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.

Tisk. Sinovi K. Amati.